

کنفرانس جهانی ژنو

کنفرانس بازرگانی و توسعه ملل متحد

کنفرانس بازرگانی و توسعه ملل متحد که از روزدوم فروردین ماه (۲۲ مارچ) در ژنو تشکیل شده است و هم اکنون جلسات آن دایر و تا مدت دو ماه دیگر نیز ادامه خواهد داشت يك رافعه تاریخی جهانی است که برای روابط اقتصادی و پیشرفت ملل عقب افتاده و بسط صلح و آرامش جهانی شایان اهمیت بسیار است. نتایج حاصله از این کنفرانس از نظر ملل در حال توسعه آنقدر در خور اهمیت است که لازمست اطلاعات جامعی در این باره در دسترس همگان گذاشته شود.

انگیزه اصلی تشکیل این کنفرانس از يك پیشنهاد سیاسی شوروی سرچشمه گرفت شوروی که اشتیاق بسیاری برای توسعه تجارت شرق و غرب داشت و طرح توسعه بازرگانی ۱۹۶۲ کندی را يك تمهید سیاسی برای جلوگیری از فروش کالاهای کشورهای کمونیست در ممالک اتحادیه اتلانتيك میدانست پیشنهاد کرد که کلیه ممالک عضو سازمان ملل متحد در يك کنفرانس تجارتي اجتماع کنند. این پیشنهاد مورد موافقت سازمان ملل متحد و کلیه ملل عضو قرار گرفت و مقرر گردید که مقدمات تشکیل آن برای سال ۱۹۶۴ (۲۲ مارچ) در ژنو فراهم گردد.

محل تشکیل کنفرانس Palais de Nations محل انعقاد جلسات جامعه اتفاق ملل بعد از جنگ اول جهانی است. در این کنفرانس ۲۰۰۰ نفر نمایندگان از ۱۲۳ ملت دنیا اجتماع نموده اند و این نمایندگان که از وزراء - سفراء - اقتصاديون و خبرگان جهان متشکل شده اند همگی باین واقعیت توجه دارند که ناظر و عضو اولین مجمع دسته-جمعی داد و ستد جهانی میباشند.

کفههای نامتعادل

اعضای این کنفرانس را دودسته متمایز تشکیل میدهند، ملل توسعه یافته و غنی و ملل در حال توسعه و فقیر. از ۱۲۳ مملکت عضو کنفرانس ۹۰ مملکت با جمعیت کل دو بیلیون نفر دسته ملل در حال توسعه و فقیر را تشکیل میدهند و ۳۳ مملکت با جمعیت کل يك بیلیون نفر دسته ملل توسعه یافته و غنی میباشند. اکثریت ملل در حال توسعه

زا نژاد رنگین (سیاه - زرد - قهوه‌ای) تشکیل می‌دهند و تعداد کمی از نژاد سفید عضو این دسته‌اند در حالیکه کلیه جمعیت ملل توسعه یافته و غنی از نژاد سفیدند .

ملل در حال توسعه مواد خام و کالاهای غیرصنعتی که قیمت آنها هر روز در جهت تنزل تغییر میکنند میفروشند تا بتوانند بابهای آن محصولات صنعتی ملی توسعه یافته را که بهای آنها هر روز رو به ترقی می‌رود بخرند . باین ترتیب شکاف موجود بازرگانی بین این دو دسته از ملل دنیا هر روز عمیق‌تر میشود .

وجود این شکاف است که وجوب تشکیل این کنفرانس جهانی را بر همه مشخص ساخته و سازمان ملل را باین اندیشه واداشته است که با طرح موافقت‌نامه تازه‌ای از وسعت این شکاف بکاهد تا از تصادم و برخورد ملل توسعه یافته و غنی و ملت‌های درحال توسعه و فقیر جلو گیری بعمل آید .

برای اینکه تشریفات مقدماتی کنفرانس در محیط آرامی انجام شود نمایندگان کلیه ملل سعی بسیار میندول داشتند و در بسیاری موارد از با فشاری درباره پیشنهادات خویش خودداری نمودند .

از جمله نمایندگان اوکراین و بلغارستان سعی نمودند که بتوانند عضویت آلمان شرقی را در کنفرانس بجمع بقبولانند لیکن بمحض اینکه دانستند موضوع خارج از دستور و بی‌مورد است پیشنهاد خود را پس گرفتند اتحادیه ملل آسیائی و آفریقائی کوشیدند که بخاطر اعمال خلاف انسانی دولت آفریقای جنوبی نسبت بسیاها از عضویت این دولت جلو گیری شود اما با در نظر گرفتن وضع کنفرانس از نظر خود عدول کردند حتی ملل عرب برای اولین بار موافقت نمودند که نماینده اسرائیل در یک اجتماع اتحادیه آسیائی و آفریقائی شرکت کند و درصفت آنها بنشینند همچنین نماینده اسرائیل با روش اعجاب‌انگیز و غیر قابل تصویری از انتخاب نماینده جمهوری ملل متحد عرب عبدالمنعم الکیسونی بعنوان رئیس هیئت مدیره کنفرانس ابراز شادی نمود .

بدین ترتیب بسیاری از ناظرین کنفرانس امیدوارند که نمایندگان دودسته ملل غنی و فقیر قادر خواهند بود با آرامی درباره یک طرح و قرار صحیح که اساس روابط اقتصادی و بازرگانی جهان آینده باشد مذاکره و مباحثه نمایند و از هر گونه تصادم خطرناک دوری بسته و پرهیز نمایند .

واقعیت‌های دردناک

اما چگونه ممکن است که از چنین برخورد و تصادم غیر قابل اجتنابی جلو گیری بعمل آید؟

ملل در حال توسعه از تشکیل این کنفرانس بسیار خوشحالند و پس از سالیان دراز انتظار اکنون مرجعی را می‌بینند که میتوانند در آنجا دردهای خود را ابراز دارند و راه چاره‌ای برای التیام آن بجویند. سالهاست که ملل درحال توسعه و فقیر فریاد می‌زنند که اساس تجارت فعلی بین المللی آنها را روبرو و ال و نیستی میبرد چه آنها مجبورند که

تمام مواد خام و کالاهای خود را بنازترین قیمت بفروشند در حالیکه قیمت تمام محصولات صنعتی دنیای غرب هر روز رو با افزایش میرود و گران میشود.

ممالک در حال توسعه (موافقت نامه تجارت و تعرفه‌ها) را (GATT)

General Agreement on Trade and Tariffs که برای ترمیم این نقیصه بازرگانی بین‌المللی بعمل آمده یک کلوب خصوصی ثروتمندان میدانند که در آن ممالک صنعتی اروپا و آمریکا فقط برای بدست آوردن امتیازات و منافع بیشتر با یکدیگر چانه زده‌اند و آنچه که در آنجا منظور نگردیده و ضم و خیم بازرگانی و اقتصاد ملل فقیر و در حال توسعه است.

ملل در حال توسعه حتی بطرح‌کنند در باره تعرفه‌های بین‌المللی (GATT) که قرار است ماه دیگر مجسم آن شروع بکار کند بابدیینی مینگرند و آنرا نیز یک کلوب خصوصی دیگر برای تقسیم امتیازات بیشتر بین ملل غنی میدانند. از این جهت تنها امید ملل در حال توسعه برای بهبود اوضاع اقتصادی و پایه‌گذاری یک طرح نوین در این باره بکنفرانس جهانی ژنو است. اما ملل ثروتمند و توسعه یافته نیز که تمام سود بازرگانی جهان بچیب آنان سرازیر است صدای ذنک خطر را ازدور شنیده‌اند و احساس میکنند که این وضع نمیتواند دوام داشته باشد و آنان نیز در فکر چاره‌ای برای پر کردن ورطه موجود بین دو دنیای فقیر و غنی میباشد و از این جهت نمایندگان آنها نیز در کنفرانس برای این چاره‌جویی در کوشش‌اند.

مجله انگلیسی اکونومیست مینویسد دنیای سفید پوست اگر ورطه هواناک موجود را باملل فقیر بنحوی ازمیان بر ندارد دنیا بزودی شاهد یک تصادم خطرناک خواهد بود. (باربارا وارد) اقتصاددان سیاسی اضافه میکند که این برعهده ملل ثروتمند است که این شکاف را ازمیان بردارند چه اگر آنها در این کار مسامحه روا دارند آنوقت نظریه کارل مارکس واقمیت خواهد یافت و یک مبارزه طبقاتی بین ملتها بوجود خواهد آمد که مانند انفجاری دنیا را متلاشی خواهد ساخت آنگاه روح تمدن ما پژمرده خواهد شد و دیگر نخواهیم توانست که بزودی تجدید حیات نمائیم.

معاون وزارت اقتصاد برزیل جیم آژو دور در یگوس Jaime Azevedo Rodrigues

می گوید :

زنگهای خطر برای دنیای شمال ثروتمند بصدا درآمده لازم نیست که خیلی نزدیک شوید و گوش فرادارید چه از فاصله دور هم میتوان فریاد آنرا شنید.

بر خورد عقاید

با این چنین احساس خطری است که سازمان ملل متحد ترتیب انعقاد چنین اجتماع جهانی را داده است و کوشیده است تا محیط مناسبی برای مذاکره در راه جستجوی راه حل برای کنفرانس بوجود آورد.

کلیه دستگاههای اقتصادی وابسته بسازمان ملل متحد متفق القولند که فقر در جهان بیش از پیش توسعه مییابد و فقیر هر روز فقیر تر میشود. سازمان ملل متحد بناچار این

واقعیت را که عقیده تمام سازمانهای اقتصادی پیش میباید قبول نموده و علناً آنرا ابراز میدارد و به همین مناسبت سازمان ملل سالهای مابین ۷۰-۱۹۶۰ را دهه توسعه اعلام نموده است. از این سازمانها سازمانی که بیش از همه در این اعتقاد با فشاری دارد (کمسیون اقتصادی آمریکای لاتین) است که رئیس مقتدر و خستگی ناپذیر آن (راتوول پریش) اقتصاددان نابغه آرژانتینی سازمان ملل را متقاعد ساخته است که باید پایه تازه و صحیحی برای روابط بازرگانی جهانی گذاشته شود پریش که ستاره کنفرانس و بزرگترین حامی ملل در حال توسعه است دبیر کل کنفرانس ژنو میباشد او میگوید که طبق محاسبات سازمان ملل لازمه توسعه اقتصادی برای يك افزایش حداقل پنج درصد تولیدات ملی در سال است و چون افزایش تولیدات ملی بستگی با افزایش نسبی در تجارت دارد پس ملل فقیر برای پیشرفت باید حداقل تجارت خود را شش درصد در سال وسعت بدهند. اما در اینجا يك سؤال پیش خواهد آمد در همین زمان اگر ملتهای توسعه یافته هم بتولید و گسترش تجارت بیفزایند چه خواهد شد؟ او جواب میدهد که در نتیجه ملل در حال توسعه و فقیر، فقیرتر میشوند مگر تفریاتی در قراردادهای جاری روابط بازرگانی جهان داده شود.

چون درست است که از طرفی با پیشرفت اقتصادی اندکی بردرآمد ملی افزوده میشود اما این پیشرفت و توسعه مستلزم احتیاجات بیشتر بکالاهاى صنعتی و این نیاز بیشتر طبعاً واردات بیشتری را ایجاد مینماید که بالنتیجه شکاف تجارتی موجود بین دنیای غنی و توسعه یافته و دنیای فقیر و در حال توسعه روز بروز بیشتر و وسیع تر میشود. با این محاسبه بیشتر ملل در حال توسعه اقلاً ۸۰ سال لازم دارند تا بتوانند سطح زندگی خود را بسطح زندگی فعلی اروپای غربی برسانند و ۱۲۰ سال لازمست تا بسطح زندگی فعلی آمریکا برسند. از این جهت کنفرانس ژنو يك وظیفه بزرگ و اصلی برعهده دارد و آن اینست که طریقه ای پیدا کند که بتواند هر چه زودتر آئین و رسم و سیاست بازرگانی فعلی دنیا را دگرگون سازد تا این شکاف موجود کم کم پر شود.

پریش عقیده دارد که: بزرگترین مسئولیت سازمان ملل متحد در دهه ۷۰-۱۹۶۰ برای حفظ صلح جهانی اعمال سیاست و کوشش در راه توسعه و پیشرفت بازرگانی جهانی است.

اوتانت دبیر کل سازمان ملل متحد با این عقیده موافق است چه او میگوید بزرگترین کاری که میشود در راه حفظ صلح و آرامش جهانی انجام دهیم اینست که اصولی بنا نهیم تا بازرگانی وسیله حقیقی ترقی و پیشرفت ملتها و در نتیجه حافظ صلح و سعادت بشریت بشود.

بر اساس این طرز تفکر ملل در حال توسعه گزارشی در ۱۵۱ برك توسط پریش به کنفرانس تقدیم داشته و در آن چهار اصل مهم را برای امکان توسعه اقتصادی خود پیشنهاد نموده اند:

۱- موافقت نامه کالاها - موافقتنامه ای تنظیم گردد که بهای کلیه کالاهاى تولیدی ممالک در حال توسعه بموجب سهمیه بندی قبلاً تثبیت و فروش مداوم آن تضمین شود. چنین موافقتنامه ای برای محصول شکر جهان فعلاً موجود است.

۲- کمک‌های پاداشی- روشی برقرار شود که ممالک توسعه یافته و غنی مالیاتی از مصرف کنندگان داخلی خود بر روی کالاهای صادراتی ممالک در حال توسعه دریافت دارند و این درآمد را در یک صندوق مشترک جمع کنند تا آنرا برای استفاده در راه انجام پروژه‌های ممالک در حال توسعه بکار اندازند یا اینکه در مواقع ضروری از تولید کننده حمایت کنند. بطور مثال این روش مصرف کننده آمریکایی را موظف خواهد ساخت که چند سنت بیشتر برای خرید هرطل قهوه بپردازد بنابراین اگر قیمت قهوه بجهانی در بازارهای جهان تنزل نمود فشار آن بردوش تولید کننده قهوه برزیلی یا کلمبیائی نخواهد بود بلکه از محل صندوق مشترک جبران خواهد شد. همچنین برای ساختن خانه و مدرسه یا بیمارستان در این مناطق از محل این درآمد استفاده خواهد شد.

۳- لغو مزایای یک جانبه- لغو اصل مورد عمل (موافقنامه عمومی تعرفه و بازرگانی) که بر اساس آن عوارض ورودی بسیار سنگین از کالای صادراتی کشورهای در حال توسعه دریافت میگردد بالغو این اصل کالاهای ساخته و یا نیمه ساخته ممالک در حال توسعه بدون پرداخت این عوارض سنگین وارد کشورهای توسعه یافته خواهد گردید. مثلا هندوستان خواهد توانست قماش نخنی هند را که فعلا دولت آمریکا بر روی آن عوارض ورود میگیرد در صورت لغو این اصل بنرخ ارز انتری بیازارهای آمریکا عرضه نماید.

۴- سازمان دائمی بازرگانی جهانی- یک سازمان دائمی بازرگانی جهانی با قدرت تجدید نظر در مقررات بازرگانی بین المللی جانشین (سازمان تعرفه و بازرگانی) گردد. در حقیقت کنفرانس فعلی ژنو تبدیل بیک تشکیلات دائمی بشود با قدرت ایجاد مقررات تازه و تجدید نظر در مقررات موجود بازرگانی جهانی.

اما دنیای توسعه یافته و غنی چه میگوید

بسیاری از کشورهای توسعه یافته با اعطای چنین امتیازاتی بکشورهای در حال توسعه مخالفند.

انگلستان خاطر نشان میسازد که بعنوان بزرگترین وارد کننده کالا از نظر سرانه بملکتش اعطای این امتیازات موازنه کلیه پرداختها را با کشورهای در حال توسعه بهم خواهد زد و کمک برای پیشرفت باین ممالک را متوقف خواهد ساخت.

ممالک بلوک کمونیست که دستگاه تجاری دولتی آنها در امر کنترل تعرفه هادقت بسیار دارند مدعی هستند که سهم آنها از مجموع حجم بازرگانی جهانی فقط دوازده درصد است و این وضع آنقدر ارز قابل تبدیل در اختیار آنها نمیگذارد تا بتوانند برای واردات بیشتر پرداخت کنند.

شوروی که معتقد پیشرفت توسعه بازرگانی با جهان است علاقمند است که با ترتیب قرارداد مبادله کالا بحجم بازرگانی را افزایش دهد.

مخالفت آمریکا- آمریکا که برخلاف عادت در کنفرانس ژنو خود را با شوروی در یک صفت موافق می بیند در مقابل تقاضاهای ملل فقیر و در حال توسعه روی مخالف نشان میدهد زیرا تولید کنندگان آمریکایی در صورت اتخاذ سیاست درهای باز ضربت سختی خواهند خورد. بنابراین واشنگتن احساس میکند که بهیچوجه نمی تواند از سیاست رژیم

حمایتی صنایع خود صرفنظر کند. همچنین آمریکا با طرح موافقتنامه‌های تثبیت قیمت کالاها برای کالاهائی که نمیتوان آنها را انبار کرد مانند موز و همچنین کالاهائی که میتوان کالای دیگری جانشین آن ساخت مانند لاستیک بسختی مخالف است. از طرفی آمریکا مایل نیست که ازمصرف کنندگان داخلی برای کالاهای مصرفی مالیات و عوارض بگیرد و معتقد است که (موافقتنامه برای تثبیت قیمت کالاها) بهر صورت خودبخود باشکست روبرو خواهد شد زیرا چنین موافقتنامه‌ای تولید اضافی بسیاری از کالاهارا تشویق مینماید و آنگاه تولید اضافی ایجاد آنچنان گرفتاریها و بازگشت‌های نامطلوبی خواهد نمود که بزیان ممالک در حال توسعه خواهد بود. جرج بال معاون وزارت خارجه با کمال وضوح بکنفرانس گفت که: توسعه و پیشرفت هر گز نمیتواند از خارج برای ملتی بوجود بیاید، او بایمان مستدل بملل فقیر توصیه نمود که محیط مناسبی در داخل ایجاد نمایند تا سرمایه‌داران خارجی با رغبت در آنجا سرمایه گذاری خصوصی کنند .

با اشاره باینکه جریان سرمایه گذاری‌های خارجی در ممالک در حال توسعه از ۴۳ درصد در سال ۱۹۵۶ اکنون به ۲۹ درصد تنزل نموده است بال از ملل در حال توسعه درخواست نمود که با اطلاع کامل از واقعیات اجتناب ناپذیر اقتصادی روش ملی صحیحی برای پیشرفت خود اتخاذ نمایند .

در واقع جرج بال بملل در حال توسعه میگوید که : خودتان بسکنید .

گرچه جرج بال کوشیده است تا دولت آمریکا را متقاعد سازد که بهترین سیاست آمریکا در کنفرانس ژنو اظهار حقایق تلخ و سخت است اما خود او هم میدانند که این توصیه (خودتان بسکنید) خوش آیند نمایندگان کنفرانس و بخصوص ملل در حال توسعه نخواهد بود . در واقع همین نتیجه هم از بیانات جرج بال حاصل شد .

زانادید چارلیما - نماینده سفیدپوش نیجریا فریاد کشید شما غربیها بما میگوئید که سخت‌تر بکوشیم و بیشتر کار کنیم بسیار خوب ما هم مشغولیم و سخت‌تر کار میکنیم لیکن هر روز فقیرتر میشویم . چرا ؟ در سال ۱۹۵۲ نیجریا ۴۰۰ هزار تن بادام زمینی فروخته است از قرار هر تن ۱۲۰ دلار. در سال ۱۹۶۳ ما این رقم را به ۵۸۰ هزار تن رساندیم لیکن بازم بهمان قیمت ۱۲۰ دلار. آنوقت طی این مدت دهسال ما آنچه از غرب خریده‌ایم هر روز گرانتر از روز پیش بهای آنرا پرداخته‌ایم . چرا قیمت‌های کالاهای ما ایستاده و یا تنزل نموده‌است در حالیکه در دهساله اخیر بهای اتومبیل شوردلت هر سال افزایش یافته در صورتی که تولید آنهم بنسبت زیادی هر ساله بالا رفته است . اینست که ما هر قدر بکوشیم با این شکافی که هر روز عمیقتر میشود بیشتر رو بقرم میرویم.

ارنستو گویوارا وزیر صنایع کوبا ۷۵ دقیقه سخنرانی نمود که تمام آن پاسخ علیه اظهارات نماینده آمریکا بود .

گیوراتنها سخن‌رانی بود که دائم سخنرانی او از فرط ابراز احساسات حاضرین قطع میشد . با این احوال ابراز عقاید مارکسیستی او بسیاری از نمایندگان را بشدت

ناراحت و خشمگین ساخت .

وقتی گیو و آرا آزادی تجارت را باصطلاح ملل غنی به آزادی روباها ن آزاد برای دخول آزادانه بفقس جوجه ها و گردش و سرکشی آزاد میان مرغهای آزاد تشبیه نمود شلیک خنده نمایندگان فضای سالن کنفرانس را فرا گرفت .

موثرتر از تمام اینها بیانات نماینده فرانسه ژیسکارد بود . وی که ۳۸ سال دارد وزیر دارائی دولت فرانسه است و ریاست هیئت نمایندگی دولت فرانسه را در کنفرانس بعهده دارد . والری ژیسکارد بایبانی احساساتی ملل درحال توسعه را به پیوستگی بحلقه نیروی سوم فرانسه دعوت نمود و قول داد که فرانسه از ملتهای در حال توسعه هر چه بیشتر کالا و مواد خام خواهد خرید و هرچه بیشتر بهای آنرا خواهد پرداخت و آماده مذاکره خواهد بود که از تعرفه کالاهای ساخته شده بکاهد و ترتیب صحیحی برای سازمان بازارها بدهد . این بیانات برای ملل درحال توسعه تاحدی جالب بود اما نمایندگان سایر ملل غنی این پیشنهاد بظاهر خیر خواهانه را چنین تعبیر نمودند که فرانسه میکوشد تا با این ترتیب هرچه بیشتر به ملل در حال توسعه محصولات صنایع سنگین و ماشین آلات فرانسوی بفروشد و بعبادت دیگر قالب کند . البته فرانسه با در نظر گرفتن وضع اقتصادی خود و شرکاء بازاری مشترک کش ناگزیر است که چنین امتیازات جالب و پرمایه ای پیشنهاد کند .

اما حتی پیشنهادات جالب فرانسه هم نمیتواند ملل فقیر را راضی نماید چه آنها معتقدند که مسائل بفرنج و مشکلات آنها اینقدر زیاد است که با این حرفها دردی دوا نمی شود .

در دهساله ۶۰ - ۱۹۵۰ مجموع سهم بازرگانی ملل درحال توسعه از بازرگانی جهانی از سی درصد به بیست درصد تنزل نموده است . در حالیکه دنیای صنعتی غرب در همین مدت سهمیه اش را از ۶۰ درصد به ۶۶ درصد ترقی داده است و کمونیست ها هم در این مدت توانسته اند سهم خود را از هشت درصد به دوازده درصد افزایش دهند ضمناً در همین مدت ارزش صادرات ملل فقیر ۲۶ درصد تنزل نموده است .

با این حساب سهم بازرگانی ملل غنی بموازات ترقی قیمت ها هر روز افزایش مییابد و در همان مدت سهم بازرگانی ملل فقیر بموازات تنزل قیمت ها هر روز سقوط میکند شکاف موجود هر روز وسیع تر میگردد و ملل در حال توسعه عملاً روبرو و نیستی میروند . ملل فقیر بخوبی میدانند و باین حقیقت وقوف دارند که ملل غنی شرق و غرب که سالیانه ۱۲۰ بیلیون دلار خرج تسلیحات خود میکنند که برابر ۹ درصد درآمد ملی آنهاست . اگر فقط یک درصد از این بودجه را به کمک های خارجی بیفزایند ملل در حال توسعه سه بار بر پیشرفت اقتصادیشان افزوده میشود و استطاعت مالی کافی برای اجرای طرح های خود خواهند یافت و با این ترتیب خواهند توانست بجای ۸۰ سال ظرف چهار سال سطح زندگی خود را به سطح زندگی امروزی ملل اروپا برسانند .

اداره این حقایق با زبان ارقام و طرح‌چنین واقعیات و مشکلاتی است که اهمیت و لزوم فعالیت کنفرانس جهانی ژنو را پدیدار می‌سازد. تا نتیجه تصمیمات متخذه چه باشد باید صبر کرد و امیدوار بود بلکه ذکر حقایق تلخ و ترس از تصادم درجه‌دنیای غنی و فقیر بتواند نمایندگان ملل غنی را وادار سازد که راهی برای حل این مشکل بجویند. اما بقول خواجه شیراز:

مگر خضر مبارك بی‌تواند   که این تن‌ها بدان تن‌ها رسانند

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی